

Antidagbog fra Berlinale 2010

Af [MIKAEL BUSCH](#)

Berlinalen har ry for at være mere folkelig end de andre store festivaler. Men er den nu også det? Efter et forgæves forsøg på at få billet til filmen *Boxhagener Platz* og efter at have set Leonardo Dicaprio på en storskærm, beslutter 16:9's udsendte medarbejder sig til at kreere sin helt egen Berlinale.

Lørdag den 13.02. Potsdamer Platz

Det er polarkoldt i Berlin. Mit humør er dårligt. Har lige været ude på Olympia Stadion og overværet, hvordan Hertha Berlin på ny blamerede sig selv. 1:1 mod Mainz er langt fra nok til at rette kursen væk fra den absolutte bundplads i tabellen. Jeg står af U2 og glider kort efter rundt på de spejlglatte fortove omkring Potsdamer Platz. Gang på gang må jeg vige uden om filmfunktionærer fra alverdens lande, der med selvtillfredse smil og blikke haster af sted i alle retninger. Alle disse åh så betydningsfulde 'kulturarbejdere' m/k med firkantede briller har tydeligvis vigtige gøremål i nærområdet. Potsdamer Platz er jo selve epicentret for Berlinale 2010. Selv er jeg ikke akkrediteret til noget som helst, men jeg har vel også ret til at være her. Netop Berlinalen har ry for at være mere folkelig end de andre store festivaler. Helt almindelige borgere skulle også kunne få andel i de cineastiske fornøjelser. Jeg stiller mig i én af de lange billettekøer. Det viser sig imidlertid at være helt umuligt at få billetter til *Boxhagener Platz*, en film jeg ellers har set meget frem til at se.

Så kan det også være det samme. Jeg er jo heller ikke taget til Berlin for at dyrke Berlinalen. Jeg er her primært for at researche til en bog om den danskfødte uofficielle meddeler for Stasi, Knud Wollenberger. Jeg er indstillet på at tage hjem til min arbejdslejlighed. Men nu er der pludselig bevægelse i folkemængden henne foran Berlinale Palast (fig 2.). Hvad sker der? Jeg prøver at kæmpe mig vej frem til rækværket, men det er umuligt at bane sig vej. Jeg må nøjes med at rette blikket mod den storskærm, som også viser, hvad der foregår: Leonardo Dicaprio stiger ud af en limousine og bevæger sig hen af den røde løber... Vor herrebevares!

I dette øjeblik beslutter jeg mig til at kreere min helt egen alternative festival uge. For i biografen vil jeg naturligvis, når jeg nu er i Berlin. Jeg opstiller spontant tre regler for mig selv: 1) Jeg vil holde mig langt væk fra Potsdamer Platz og røde løbere. 2) Jeg vil kun frekventere biografen i det gamle Østberlin. 3) Jeg vil besøge en ny biograf hver gang.

Søndag den 14.02. ACUD: *Die Anwält*

Mere alternativt kan det ikke blive. Det skulle da lige være biografen i "Köpi 137" (Köpenicker Str. 137), som er Berlins svar på Ungdomshuset på Jagtvejen – bortset fra at Köpi ikke er blevet ryddet af myndighederne. ACUD (fig. 3), som ligger i Mitte lige over for Volkspark am Weinberg, omfatter ikke alene to biografen. Her er også teater, koncertsal, café og galleri. Det hele har et tilpas forfaldent look. "En kop kaffe, tak". Nej, desværre sælges der ikke kaffe. Til gengæld findes der to forskellige slags cola: den originale østtyske "Club Cola" samt en mig ubekendt økologisk variant. Den amerikanske Coca Cola sælges ikke i ACUD. Og filmudbuddet? Jeg ved fra tidligere besøg, at ACUD gerne udbyder politisk betonedede dokumentarfilm. *Die Anwält* (Advokaterne) er netop en sådan film.

Filmen starter med et stillbillede. På et fotografi fra 1972 ses tre yngre mænd i en berlinsk retssal (fig. 4). De er alle advokater, men kun to af dem har advokatkappen på. Det er deres opgave at forsvare den tredje, som står anklaget for at have kastet en molotovcocktail og

Fig. 1.

Fig. 2: Røde løbere og glamour. Leonardo Dicaprio er på vej!

Fig. 3: Facaden er nydelig, men indenfor

forsynet RAF med våben. Selvom de to, Otto Schily og Hans-Christian Ströbele, nøjes med at kæmpe med ord, har de et tydeligt værdifællesskab med den tredje, Horst Mahler. Alle de tre mænd betragter Forbundsrepublikken Tyskland som USA's vasalstat i Europa. De ønsker et andet og bedre Tyskland, hvor deres forestillinger om venstreorienteret retfærdighed bliver realiseret.

Det er desværre ikke lykkedes at tage et opdateret gruppebillede af de i dag tre ældre herrer. Ikke fordi de ikke selv medvirker i filmen – de har alle tre ladet sig interviewe i timevis – men de ville ikke fotograferes sammen. Schily og Ströbele undgår i dag helst hinanden og begge undgår de for enhver pris Mahler. Hvad er der sket? Det ville her være noget af en underdrivelse at ty til klichéen, at de "voksede fra hinanden". Schily endte som socialdemokratisk indenrigsminister – vel at mærke en hardliner. Ströbele er forblevet De Grønnes urokkelige venstreorienterede samvittighed. Mahler er vandret helt ud til det højreekstreme overdrev, hvorfra han hårdnakket benægter at Holocaust har fundet sted. Alle tre mener at kunne se en linje i deres liv. Jeg vil vædde på, at *Die Anwälte* aldrig rammer et dansk biografværk. Det skulle da lige være i forbindelse med et særarrangement på Goethe-Instituttet.

Onsdag den 17.02. Tilsiter Lichtspiele: 13 Semester

Biografen ligger i Richard-Sorge-Strasse i Friedrichshain. I DDR-tiden blev gaden opkaldt efter spionen Richard Sorge, der under Den Første Verdenskrig virkede for Sovjetunionen i Japan. Jeg har selv et lille spionanliggende undervejs. I nummer 63 boede nemlig Knud Wollenberger, dengang han i 1970-erne arbejdede på gadens gamle bryggeri – eller som det hed dengang: "Getränkemineral". Ifølge de gamle stasi-dokumenter havde Wollenbergers bolig to udgange, hvorfor den var velegnet som "konspirativ lejlighed". Men hvordan kommer jeg ind? Til mit store held er et ungt ægtepar med barnevogn netop ved at låse sig ind ved gadedøren. Jeg følger diskret med ind og føler mig som en tredjerangsagent. Men den er stadig god nok: der er to udgange. Jeg går nu over på den anden side af gaden og fortsætter vejen mod min egentlige destination: biografen Tilsiter Lichtspiele i nr. 25a (fig. 5). Biografens navn er et vidnesbyrd om, at Richard-Sorge-Str. engang hed Tilsiter Strasse, men gaden er altså ikke blevet tilbagedøbt som så mange andre østberlinske gader.

Selve Tilsiter Lichtspiele må være det nærmeste, man kan komme en autentisk østberlinsk biograf fra tiden før 1989. I foyeren ligger adskillige eksemplarer af *Junge Welt*, det gamle FDJ-organ, som stadig udgives. Kaffen er næsten gratis og billetterne koster kun 4,5 Euro. Biografisæderne blev formentlig fremstillet før Murens fald. En sidste teknisk detalje: biografens fremviserudstyr kan ikke gøre krav på prædikater af nogen som helst art.

Hvad betyder teknik, hvis en film formår at røre? Men gør en tysk ungdomskomedie det? Helt ærligt: hvordan skulle en tysk ungdomsfilm om to venner, der bryder op fra en landsby i Brandenburg for at studere driftsøkonomi ved det tekniske universitet i Darmstadt på nogen måde kunne røre? Det kan *13 Semester* bare (fig. 6). Jeg føler mig ikke bare godt underholdt men også dybt berørt af denne charmerende Coming-of-Age film. Ærgerligt at den med en til vished grænsende sandsynlighed aldrig vil nå de danske biografer, selvom helten, Max Riemelt ikke er helt ukendt i Danmark (*Napola* og *Die Welle*).

Fredag den 19.02. Filmtheater am Friedrichshain: *Giulias Verschwinden*

Jeg bor i Immanuelkirchstrasse. Hvis jeg går til venstre mod Prenzlauer Allee vil jeg snart nå frem til Kollwitzplatz, omdrejningspunktet i det engang forfaldne men i dag mondæne Prenzlauer Berg. Jeg går i stedet til højre mod Greifswalder Strasse. Jeg er nemlig på vej hen til min berlinske yndlingsbiograf (fig. 7), Filmtheater am Friedrichshain. Jeg må her - med bortvendt ansigt - erkende, at jeg forbyrder mig lidt mod de regler, jeg selv har opstillet. Filmtheater am Friedrichshain er faktisk med til at danne ramme om Berlinens særlige sektion for børne- og ungdomsfilm.

Jeg går nu igennem Hufeland Strasse. Det er i denne sidegade til Greifswalder Str., at dramatikeren Dreymann – helten i "De Andres Liv" – skal forestille at bo. Faktisk blev hjemmescenerne dog optaget i Marchlewski Strasse dybt inde i Friedrichshain, fordi dagens Hufeland Strasse ikke længere har det autentiske østberlinske look anno midtforserne. Man fornemmer tydeligt, at der går en usynlig grænse ved Greifswalder Strasse og omegn. Prenzlauer Berg emmer af velfungerende og velsituerede børnefamilier, der er flyttet fra det gamle Vesttyskland til 'det vilde østen'. Som altså ikke længere er så vildt lige her. Det hele er mere råt i Friedrichshain. Nu er jeg fremme ved mit mål.

har ACUD et passende forfaldent look.

Fig. 4: Så gode venner var de vist. Horst Mahler, Hans-Christian Ströbele og Otto Schily i *Die Anwälte*.

Fig. 5: Tilsiter Lichtspiele, det nærmeste, man kommer en østberlinsk biografoplevelse fra tiden før Murens fald.

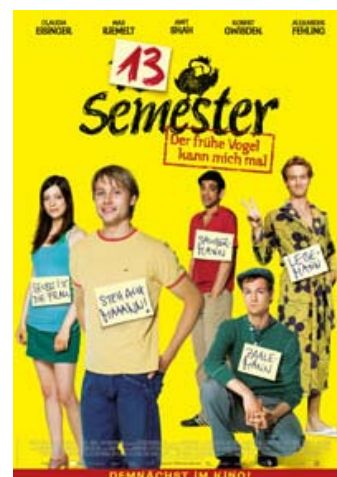

Fig. 6: Klikken fra St. Elmo på tysk. *13 Semester* er en bevægende og charmerende generationskomedie.

Fig. 7: Filmtheater am Friedrichshain, Berlins bedste biograf.

Fig. 8: Kærligheden spirer i en moden alder. Corinne Harfouch og Bruno Ganz i

Da Filmtheater am Friedrichshain startede i 1925 – den allerførste forestilling var stumfilmen *Askeonsdag* - var der orkestergrav og plads til 1200 tilskuere. I dag er der kun plads til 250. Til gengæld er der 5 forskellige biografale. I aften er der fyldt godt op i den største sal. Der er dog næppe tilskuere under 40 år, hvilket egentlig ikke er så overraskende. *Giulias Verschwinden* (Julias Forsvinden), en schweizisk komedie, der tematiserer aldringens forbandelse, har næppe den store appel til de yngre biografsegmenter (fig. 8). Vi, der sidder i biografen, lever imidlertid med i filmen fra første øjeblik. Fra adskillige stolerækker høres gang på gang en stille fnisen, der undertiden bruser op i egentlige latterkaskader.

Et par ord om handlingen. Giulia udebliver fra sin egen 50års fødselsdag. Mens gæsterne venter forgæves, tilbringer hun et par magiske timer med John, et tilfældigt ældre herrebekendtskab. Samspillet mellem Giulia (Corinne Harfouch) og John (Bruno Ganz) er ganske enkelt formidabelt. Vil filmen komme til Danmark? Selvom der snakkes tysk, kan det ikke helt udelukkes. Ikke så meget fordi filmen har en lydefri kammerpilsagtig drejebog, som har vundet internationale priser, men fordi Bruno Ganz jo var ham, der spillede Adolf Hitler i *Der Untergang*.

Lørdag den 20.02. Kino in der Kulturbrauerei: *Die Friseur*

I dag går jeg til venstre. Det tager kun ti minutter at nå hen til det store "kulturbryggeri", som ligger i hjertet af Prenzlauer Berg (fig. 9). I det 25.000 kvadratmeter store kompleks, som ligger indrammet af gaderne Schönhauser Allee, Danziger Strasse, Knaack Strasse og Sredzki Strasse, havde Schultheiss-bryggeriet, som på et tidspunkt var verdens største producent af lagerøl, engang sin berlinske base. Den sidste øl blev dog brygget her helt tilbage i 1967. Allerede i DDR-tiden blev bygningskomplekset, som samlet repræsenterer et enestående stykke industriarkitektur, fredet. Først efter 1990 kom der imidlertid nyt liv i bygningerne: diskoteker, teater og altså også en biograf. Navnene på stedets forskellige etableringer afspejler lokalernes tidligere funktioner, f.eks. "Kesselhaus" og "Alte Kantine". Om sommeren, når der spilles EM og VM i fodbold, kan man i kulturbryggeriets udendørsarealer opleve Berlins bedste bud på storskærmsfodbold, eller som det hedder på moderne tysk: Public Viewing. Hele året rundt står den berlinske ungdom i kø fredag og lørdag aften for at komme ind på diskoteket *Soda Club*.

Selv er jeg kommet for at se filmkomedien *Die Friseur*, som min sagsbehandler ved BStU – den myndighed, der forvalter de gamle stasi-dokumenter – har anbefalet mig. Hun bor selv på *Allee der Kosmonauten*, den – indrømmer hun selv – ret kiksede adresse i Berlin-Marzahn, som kameraet adskillige gange dvæler ved i løbet af filmen. Faktisk bliver min sagsbehandler klippet i den frisørsalon i storcentret Eastgate, hvor filmens onde frisørchef slår sine folder. Min sagsbehandler kan bekræfte, at der er belæg for filmens skurkagtige iscenesættelse af denne rolle.

På papiret er *Die Friseur* egentlig meget sjov og livsbekræftende. Den overvægtige Kathi, som insisterer på benytte den gammeldags betegnelse "Friseur" om sit erhverv (og ikke den mere tidssvarende "Friseurin"), lader sig ikke slå ud over, at hun ikke kan ansættes i den fine salon i Eastgate med følgende begrundelse: "De er for uæstetisk". Med sit ukuelige gåpåmod lykkes det hende til sidst at etablere sin egen salon. I praksis er filmen dog ikke særlig morsom (fig. 10). Ja, nærmest pinlig. Det lykkes således på ingen måde at integrere en irriterende sidehistorie i filmen. Doris Dörrie, som godt kan skrive en morsom tekst, mangler stadig at bevise, at hun kan lave en seværdig film.

Kommer *Die Friseur* til Danmark? Det kan desværre langtfra udelukkes. Men jeg glæder mig stadig til at se *Boxhagener Platz*.

Giulias Verschwinden.

Fig. 9: 25.000 kvadratmeter kultur i det gamle Schultheiss bryggeri i hjertet af Prenzlauer Berg.

Fig. 10: *Die Friseur* er sjov på idéplanet. I praksis er der dog ikke meget at grine af.

Fakta

De fire biografale, der anmeldes i artiklen:

ACUD
Veteranenstrasse 21
Tilsiter Lichtspiele
Richard-Sorge-Strasse 25a
Filmtheater am Friedrichshain

 [Udskriv denne artikel](#)

 [Gem/åben denne artikel som PDF](#)

 [Gem/åben hele nummeret som PDF](#)

Bötzowstrasse 1-5

Kino in der Kulturbrauerei
Schönhauser Allee 36

De fire film, der anmeldes i artiklen:

Die Anwälte

Instruktør: Birgit Schulz
Premiere: 2009

13 Semester

Instruktør: Frieder Wittich
Premiere: 2009

Giullias Verschwinden

Instruktør: Christoph Schaub
Premiere: 2009

Die Friseur

Instruktør: Doris Dörrie
Premiere: 2010

16:9 - april 2010 - 8. årgang - nummer 36

Udgives med støtte fra Det Danske Filminstitut samt Kulturministeriets bevilling til almenkulturelle tidsskrifter.
ISSN: 1603-5194. [Copyright](#) © 2002-10. Alle rettigheder reserveret.